

Призван да осигурява и отстоява независимостта на съдебната власт е ВСС. В отговор на очакванията за реакция при случаи на ескалиращо обществено напрежение през 2018-2020 г., Съдийската колегия прие Стандарти за независимостта на съдебната власт и Механизъм за действие на Съдийската колегия на ВСС в случаи на засягане на независимостта и/или опит за оказване на натиск върху съдиите и съда, а Прокурорската колегия - Механизъм за публична реакция, които отразяват актуалната практика на Европейския съюз.

Най-честите посегателства срещу независимостта са действия и изявления на представители на държавни органи, обществени организации и медии срещу конституционно установения и гарантиран модел на управление, финансиране и дейност на съдебната власт; срещу законния статут на магистратите и възложената им компетентност.

Обичайно нападките срещу прокурорите и следователите целят въздействие върху хода на досъдебното производство, а съдиите са „атакувани“ от страни в съдебния процес или публични личности, заради съдебни актове, подлежащи на инстанционен контрол. Част от негативните реакции са свързани с „непопулярни съдебни решения“, а неприемането им се дължи както на непознаване на законодателството и съдебната практика, така и на несъ-

ответствие между обществените очаквания и наказателната политика.

Водеща роля при защита на независимостта на магистратите е **отредена на административните ръководители**, а ВСС реагира при изключителни кризисни ситуации, при системност и ескалиране на напрежението.

Съдебната власт проявява толерантност и разбиране към отправени критики, отчитайки че магистратите са публични личности и като такива, следва да проявяват по-високо ниво на търпимост. Приемат се ролята на медиите като външни наблюдатели, които биха могли да посочат недостатъците и да дадат конструктивен принос за подобряване на методите на работа на съдилищата и прокуратурите, както и на качеството на съдебната дейност. Зачитането на независимостта е израз на общественото уважение към съдебната власт и към магистратите, както и на вярата във върховенството на закона.

Автори на рисунките са ученици – участници в конкурси на Окръжен съд - Кюстендил, Районен съд - Дупница и Районен съд - Добрич.

Отпечатването на брошурата е финансирано от ВСС и се разпространява безплатно сред участниците в Образователната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“, осъществявана съвместно с МОН.

ВИСШ СЪДЕБЕН СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОБРАЗОВАТЕЛНА ПРОГРАМА „СЪДЕБНАТА ВЛАСТ – ИНФОРМИРАН ИЗБОР И ГРАЖДАНСКО ДОВЕРИЕ. ОТВОРЕНИ СЪДИЛИЩА И ПРОКУРАТУРИ“

НЕЗАВИСИМОСТ НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Независимостта е основна ценност на съдебната власт, гаранция за върховенството на закона и за справедлив процес. Израз е на фундаменталния принцип в правото, „че никой човек не може да съди по свое дело“. Необходима е, за да бъде съдебната власт ефективна и безпристрастна.

Съдебната власт започва да се отделя и обособява от другите власти още през XVIII в., и днес в демократичните държави, тя е равнопоставена на законодателната и изпълнителната. Този смисъл е вложен и в основните принципи на ООН - да бъде „гарантирана от държавата и закрепена в Конституцията или закона на страната“.

Независимостта на съдебната власт е прогласена с Конституцията на Република България (КРБ), а нейните най-важни елементи са очертани в Закона за съдебната власт (ЗСВ). Сред тях са: самоуправление, самостоятелен бюджет, ненамеса на другите власти, при вземане на решения, касаещи съдебната власт, както и независимост на нейните органи – съд, прокуратура и следствие. Те действат като независима и единна система, която защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. Свързващо звено са магистратите – съдии, прокурори и следователи.

Гаранции за тяхната независимост и безпристрастност са предварително установените с КРБ и ЗСВ критерии, на които трябва да отговаря всеки български гражданин за заемане на тези длъжности; придобиването на статут на несменяемост след 5-годишен стаж и положителна атестация; правилата за кариерно развитие - конкурси за назначаване, повишаване, преместване, за избор на административни ръководители, редът за тяхното поощряване или наказване. Законът регламентира условията, при които магистратът

не може да изпълнява и трябва да освободи заеманата длъжност.

Всички тези решения се вземат от Съдийската и Прокурорската колегии въз основа на обективни критерии за квалификацията, почтеността, компетентността и работата на магистратите.

Независимостта се гарантира и от функционалния имунитет, според който не се носи наказателна и гражданска отговорност при изпълнение на служебните действия и за постановените съдебни актове. Магистратите трябва да са политически неутрални и не могат да членуват в политическа партия.

Независимостта им е не само право, но и тяхно задължение към обществото. Те и съдебните заседатели изпълняват задълженията си по закон, по съвет и вътрешно убеждение като прилагат законите точно и еднакво спрямо всички лица. **Независимостта осигурява възможността съдиите, които са натоварени с вземането на важни решения относно живота, свободите, правата, задълженията и собствеността на гражданите, да се произнасят безпристрастно и справедливо, и ги предпазва от пряко влияние на страните по спора, и неправомерна намеса от органи на държавна власт, външни организации и физически лица.**

Отчетността на съдебната власт намира проявление чрез публичните решения на Висшия съдебен съвет, Единния портал за електронно правосъдие, системата за случайно разпределение на делата; представянето на ежегодни отчети пред Народното събрание; индивидуалната отчетност на магистратите по отношение на правораздавателната дейност и други. Инспекторатът към Висшия съдебен съвет извършва проверки за: почтеност и конфликт на интереси; накърняване на престижа на съдебната власт и нарушаване на независимостта на съдии, прокурори и следователи; административната дейност на съдилищата, прокуратурите и следствените органи.

Отчетността на съдебната власт намира проявление чрез публичните решения на Висшия съдебен съвет, Единния портал за електронно правосъдие, системата за случайно разпределение на делата; представянето на ежегодни отчети пред Народното събрание; индивидуалната отчетност на магистратите по отношение на правораздавателната дейност и други. Инспекторатът към Висшия съдебен съвет извършва проверки за: почтеност и конфликт на интереси; накърняване на престижа на съдебната власт и нарушаване на независимостта на съдии, прокурори и следователи; административната дейност на съдилищата, прокуратурите и следствените органи.

Публичността, прозрачността и отчетността са сред основните принципи за независимостта на съдебната власт и на магистрата. Конституцията гарантира правото на справедлив процес в разумен срок. Делата се разглеждат публично и всеки български гражданин може да присъства на заседанията, освен ако законът не налага закрити врата.

Отчетността на съдебната власт намира проявление чрез публичните решения на Висшия съдебен съвет, Единния портал за електронно правосъдие, системата за случайно разпределение на делата; представянето на ежегодни отчети пред Народното събрание; индивидуалната отчетност на магистратите по отношение на правораздавателната дейност и други. Инспекторатът към Висшия съдебен съвет извършва проверки за: почтеност и конфликт на интереси; накърняване на престижа на съдебната власт и нарушаване на независимостта на съдии, прокурори и следователи; административната дейност на съдилищата, прокуратурите и следствените органи.